

профілю, рэжым руху, месцазнаходжанне пуцявых збудаванняў і інш. Бываюць кіламетровыя з пазначэннем наступнага і папярэдняга кіламетраў, пикетныя (паміж кіламетровымі), схілапаказальныя (паказваюць лікавае значэнне нахілу і яго працягласць) і спецыяльныя.

ПУЦЯВЫЯ МАШЫНЫ, машыны і механізмы для буд-ва, рамонту і абслугоўвання чыгуначнага пуці. Выкарыстоўваюцца для: баластаціроўкі пуці (электрабаластцеры, хоперы-дазатары, пуцепад'ёмнікі, трактарныя дазіроўшчыкі), ачысткі і ўшчыльнення баласту, выправкі пуці (шчэбенеачышчальныя, шпалападбівачныя, баластаўшчыльняльныя, выправачна-падбівачна-аддзелачныя і пуцехотвачныя машыны), зваркі і шліфуюкі рэзак, зборкі і разборкі звёнаў, укладкі пуці (рэйкаваарачныя, звёназборачныя і звёнаразборачныя машыны, маторныя гайкаверты, рэйка- і пуцукладчыкі), рамонтна-землянога палатна (пуцявыя стругі, дрэнажныя і землябобарачныя машыны), кантрольна-вымяральных работ (пуцевымяральных і дэфектаскопных вагоны і цяжкія), барацьбы са снежнымі заносамі (плугавыя і ротарныя снегаачышчальнікі, снегабобарачныя машыны), транспартных і пагрузачна-разгрузачных работ (сама-разгрузальныя вагоны, *дрызны, мата-вазы*, пуцерамонтныя лятучкі і інш.). Бываюць самаходныя і несамаходныя, на рэйкавым і гусенічным хаду, з аўтаномнай энергет. базай (да якой падключаюцца ўсе рухавікі) і неаўтаномнай (эл. энергія і сіснутае паветра паступаюць ад спец. лакаматыва).

П.м. пачалі выкарыстоўвацца ў 18 ст. (у Расіі іх выкарыстоўвалі пры буд-ве руднічных рэйкавых дарог), з 1840-х г. — пры ачыстцы пуцей ад снегу, з 1860-х г. — пры адсыпцы баласту (самаразгрузальныя паўвагоны). З

1880 амаль усе пуцекладачныя работы механізаваны.

На Беларусі рамонтам і мадэрнізацыяй П.м. займаецца Пінскі з-д пуцявых машын.

І.І.Леановіч.

ПУЧКОВАЯ ЗБРՈЯ, від зброі, заснаваны на выкарыстанні паскораных часціц высокай энергіі. Па сваіх уласцівасцях блізкая да *прамянёвай зброі*; вызначаецца больш эфектыўным паражэннем цяляў (аб'ектаў).

Прынцып дзеяння ўключае генерацыю, факсіроўку і навадзненне на цэль інтэнсіўнага імпульснага (шчэ перарываўнага) пучка зараджаных часціц з энергіяй да 1 ГэВ (гл. *Паскаральнікі зараджаных часціц*). Паражальныя фактары: мех. пашкоджанні, падрыванне зараду боепрыпасу, выяўленне са строю электроннага абсталявання за кошт радыяцыйнага уздзеяння і эфектаў эл.-магн. імпульсу. Выкарыстоўваецца ў комплексах стратэгічнай працэдуры абароны, у т.л. касм. базіравання.

Літ.: Космическое оружие: Дилемма безопасности. М., 1986.

І.М.Быкаў.

ПУЧКՈЎ Анатоль Андрэевіч (н. 20.4.1936, станіца Раднікоўская Курганінскага р-на Краснадарскага краю, Расія), бел. вучоны ў галіне аўтаматызацыі машынабудавання. Канд. тэхн. н. (1970), праф. (1994). Скончыў Бел. ін-т інжынераў чыг. транспарту (1958). З 1970 у Гомельскім тэхн. ун-це (у 1981—87 пра-рэктар). Навук. працы па аўтаматызацыі тэхн. ладрыхтоўкі вытв.-сц. Прапанаваная аўтаматызаваная сістэма распрацоўкі нарматываў часу, сістэму аўтаматызава-нага праектавання арганізацыі працы вытв. брыгады.

Тэ.: Базовая система микроэлементных нормативов времени. М., 1989; Практикум по токарным робототехнологическим комплексам. Мн., 1992.

ПУЧКՈЎ Герман Фёдаравіч (н. 3.1.1936, с. Братаўшчына Пушкінскага р-на Маскоўскай вобл.), бел. вучоны ў галіне суд. медыцыны. Д-р мед. н. (1979), праф. (1982). Засл. дз. нав. Бела-

русі (1997). Скончыў Віцебскі мед. ін-т (1960). З 1965 у Мінскім мед. ін-це (з 1990 заг. кафедры). Навук. працы па медыка-сац. аспектах смерці людзей у дзіцячым і юнацкім узросце, малекулярна-генет. ідэнтыфікацыі чалавека і біял. аб'ектаў.

Тэ.: Службное и уголовное разбирательство профессиональных правонарушителей медицинских работников // Организационно-правовые основы врачебной деятельности. Мн., 1991; Исследование трупов новорожденных (разам з У.Р.Навуменкам) // Судебно-медицинское исследование трупа. М., 1991.

ПУЧЫЊІ (Puccini) Джакама (22.12.1858, г. Лука, Італія — 29.11.1924), італьянскі кампазітар. Вучыўся ў Муз. ін-це імя Дж.Пачыні ў г. Лука (з 1872), у Міланскай кансерваторыі (1880—83). Прыхільнік традыцый італьян. опернага мастацтва, найб. значны прадстаўнік *верызму*. Яго оперы вызначаюцца сцэнічнасцю, гнуткасцю і свабодай форм, узмоцненай роляй аркестра. У музыцы

Дж.Пучыні.

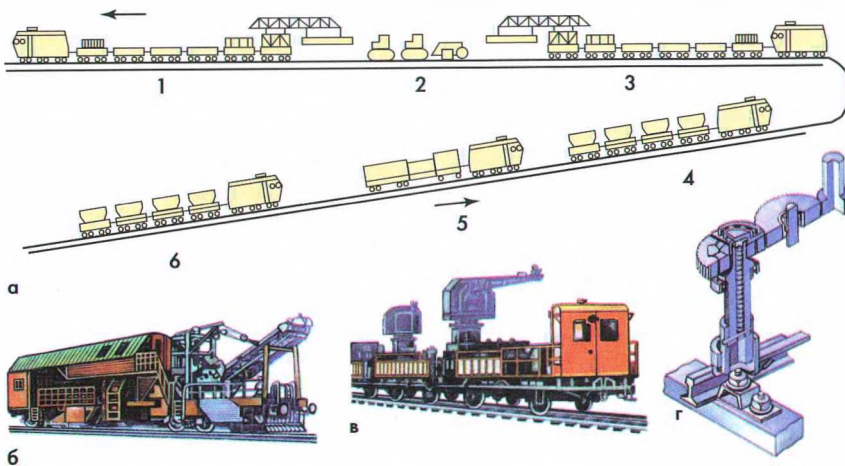
праўдзіва ўвасабляў карціны жыцця простых людзей, унутраны свет герояў. Апіраючыся на італьян. гар. песеннасць і традыцыі вак. стылю бельканта, стварыў яркі, эмацыянальны арыёзна-меладыйны стыль. У шэрагу опер не пазбег меладраматызму і сентыментальнасці, характэрных верызму. Лепшыя оперы

П. ўвайшлі ў сусв. оперны рэпертуар; сярод іх: «Вілісы» (паст. 1884), «Манон Леско» (паст. 1893), «Багема» (паст. 1896; у Дзярж. т-ры оперы і балета Беларусі 1968), «Тоска» (паст. 1900; у Дзярж. т-ры 1937, 1950, 1969), «Чыо-чыо-сан» (паст. 1904; у Дзярж. т-ры 1940, 1943, 1945, 1953), «Дзяўчына з Захаду» (паст. 1910); оперны трыпціх «Плашч», «Сястра Анджэліка», «Джані Скікі» (1918); «Турандот» (закончана Ф.Альфана, паст. 1926).

Літ.: Келдыш Т. Дж.Пучыні. 2 изд. Л., 1968; Левашева О. Пуччини и его современники. М., 1980.

Г.С.Глушчанка.

ПУЧՈЊНЕ глеб і грунтоў, падняцце (успучванне) глеб і грунтоў у выніку іх расшырэння пры прамярзанні, набраканні і вышчсканні. Характэрна для абласцей з суровым кантынентальным кліматам і наяўнасцю шматгадовамерзлых горных парод. Трапляецца таксама ў арыдных умовах на засаленых глебах, дзе абумоўлена разбуханням солей пры ўвільгатненні. Улічваецца пры буд-ве і эксплуатацыі прамысл. прадпрыемстваў, аўтадарог і чыгунак, нафта- і газ-заправадаў і інш.

Пуцявыя машыны: а — камплект машын для капітальнага рамонтнага пуці паточным метадам (1 — пуцеразборачны поезд; 2 — баластаачышчальная машына; 3 — пуцекладачны поезд; 4, 6 — хопер-дазатарныя вяртушкі; 5 — выправачна-падбівачна-аддзелачная машына); б — пуцерамонтная лятучка; в — пуцявая ўборачная машына; г — шпіндэль маторнага гайкаверта.